

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena:</p> <p>Na celý rok... .. 8.— kor.</p> <p>Na pol roka... .. 4.— «</p> <p><i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT</p> <p>Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinový vyslanec</p> <p>Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prälát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo:</p> <p>Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám</p> <p>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak neďavajú.</p>
---	--	---

Vyzvanie.

Už aj predtým, nadovšetko ale v tomto roku, tak prudkým spôsobom a natoľko zdvihly sa ceny papieru, tlačiarne, vydavateľstva a všetkého, že jednostajne a veľmi veľké peniaze musíme doplácať na tieto noviny. Keby sme to boli vedeli, že všetko toto bude nasledovať, cenu novin boli by sme zdihli už na konci minulého roku. Čo sme vtedy neurobili, to sme včul prinútení urobiť, keď totižto cenu týchto novin počnúc od 1. júla b. r. so 4 korún s týmto na 8 korún dvíhame, a síce tak, že kto si žiada, aby mu jeho noviny do konca roku chodily, nech je tak dobrý vyplatenú jeho predplatnú cenu do 1. júla na 8 korún doplniť a bezodkladne nám poslať, bo keď by to neurobil, jeho noviny by sme mu len dotiaľ mohli posielat', pokiaľ vyplatený jeho predplatok zodpovie prítomne vyhlásenej predplatnej cene 8 korún.

Mnoho je ale takých, čo koncom minulého roku alebo začiatkom tohoto roku poslali nám síce peniaze, to ale bola dlžoba na minulý rok. Týchto úctive prosíme, nech sú tak dobrí, ich poostalosť a na bežiaci rok ako predplatok bezodkladne poslať nám 8 korún, bo keď to neurobia, ich noviny počnúc od 1. júla b. r. na každý pád zastavíme, pretože kto sa s týmito veciami nezaobera, ani pochopu nemôže mať o tom, ak hrozne mnoho peňazí stojí v tomto čase zhotovenie a vydávanie novin.

So srdečným pozdravom

v Budapešti, 12. júna 1918.

Ján Molnár v. r.,
pápežský prälát, vydavateľ novin.

Vykrmené stredišťia.

V Nemecku ku zariadeniu stredíšť potrebný kapitál dal štát a postavil ich pod prísnu kontrolu štátu; v Rakúsku stredišťia stoja podobne pod prísnu kontrolou štátu a zamestnaným v stredíšťiach rakúske vrchnosti nemilosrdne hľadajú na prsty; len u nás sú stredišťia jednotlivých kruhov a družstiev prameňom špinavých gšeftov a obrovských dôchodkov. Keď u nás stredišťia utvorili, to vysvetlovali obecenstvu, že tieto ustanovizne budú stáť na zcela altruistickom základe a že ani jeden

jedinký človek nesmie mať z nich pre svoju osobu ani za halier osohu, bo v tých stredíšťiach nebude slobodno gšefty prevádzať a že ony slúžiť budú výlučne záujmom obecenstva. A konečne čo vidíme? Že v tých stredíšťiach usalašily sa isté branže veľkokupcov, ktorí ako na istom mieste ku oslobodeniu od vojenčiny, v krátkom čase stali sa millionármi z ich — *bezžistného účinkovania*.

Do radu by sme všetkých mohli obecenstvu predstaviť, aby svet videl, kto všetko a ako bezžistne pracuje v tých stredíšťiach. Tu je ku príkladu *Stredišťie kože* (Börközpont) panujú v ňom traja židia: Wolfner, Stern

a Machlup. Pred založením tohoto strediska koža na podrážku stála 40 korún, po založení strediska ale hned poskočila na 150 korún; telacia koža ale s 10 korún naraz poskočila na 30 korún, bo veď kožu prevládajú aj cez tri-štyri strediska, kým ju konečne dovlečú na patričné miesto. Alebo treba nahliadnuť do *Strediska dovážania potravných článkov* (Élelmiszerszállító Központ). Toto stredisko roku 1914. začalo účinkovať s kapitálom dvoch millionov korún, v minulom roku ale ako čistý ošoh len jedného roku vykázalo štyrimilliony korún. Toto stredisko je ale najväčším válečným liferantom, pri dovážaní tovaru účastné je všetkých výhod na železničiach, dostáva tovar ochladujúce vozne, povolenia ku vývozu, aby koncom roku súvahu zakľúčiť mohlo s obrovským ošohom a **Stern** a **Deutsch**, hlavní direktori, spokojným úsmevom prijali uznanie tej veľkej banky, ktorá sa za Strediskom skrýva a s obecnstva nazdierané peniaze v železných pokladniciach shrňa. Čo máme ďalej povedať o *Stredisku kovov* (Fémközpont)? Direktorem tohoto Strediska je istý antikvár, kupec starožitností, ktorý o medi a mosadzi sotva vie viacej, ako jednoduchý stoličný husár o liatí zvonov, Tento šlachetný izraelita z toho kovového Strediska spravil čisto rodinný podnik, koľkokoľvek synov, vnukov, zafov a pokrevných mal, všetkých posadil do tohoto obchodu, aby, oslobodení od vojenskej služby, ako kasíri, agenti pracovali na hmotnom zveľadení Strediska, ktoré takýmto spôsobom premenené je v čisto židovskú spoločnosť, ktorej členovia sú:

1. Kohn A. M., kupecká firma starého železa,
2. Reichenfeld a Spoločník, kupecká firma starého železa, kostí a handier,
3. Leindörfera a Víg firma,
4. Singer a Kalmár firma,
5. Abeles Emil, kupecká firma starých kovov,
6. Waldhauser A. G., kupecká firma železa,
7. Deutsch Ignác, kupec kovov.

Nuž táto spoločnosť behom dvoch rokov nasrňala trimilliony korún a v tom istom čase utvorila dvaatridsať menších spoločností a posadila tam do úradov ešte viacej pokrevných, zaiste aby od vojenskej služby oslobodení boli. Ako pracovali títo páni, udáme to v nasledovnom: Zaslánú červenú mosadz rátali ako žltú mosadz, bo žltá mosadz je lacnejšia, ako červená mosadz. Aluminium a iné fajnejšie kovové predmety rátali ako tovar obecnej lacnej látky, kdežto pobrali ešte aj fajnovú rukoväť nožov, aby ju potom ako obecnú kovovú látku rátali. Čo pri takomto falošnom rátaní vyhrali, to jednoducho strčili do vaku. Odovzdané im kovové predmety viackrát ďalej predali, nezamenili ich ale inými kovovými predmetami, ačpráve ku tomu boli povinní.

Máme o tom ešte ďalej pokračovať? Máme o tom písať, ako *Stredisko kávy* násilne stislo cenu surovej látky náhradnej kávy, cenu vlastného dorobu válečnej kávy ale ohromne zvýšilo? Máme na to poukázať, ako celé roje agentov *Strediska zemiakov* po celej krajine

lietajúce, zarábajú ohromné obnosy peňazí? *Stredisko vlny* núti gazdov, aby lacno predávali vlnu, v tom istom čase ale fabriky súkna milliony zarábajú na tejto vlne. *Konopné stredisko* za maximálnu cenu sbiera konope, za maximálnu cenu ale nedá plátina ani na onuce.

V *Stredisku vajec* (Tojásközpont) je kopa židov a ani jedného vajca. V *Stredisku bavlny* je aj bavlna a sú aj židáci, lenže obecnstvo nedostane ani štrenglik bavlny, a i špulky cverán. Kto by ale bez oprávneného pohoršenia vedel udať tie veľké neresti, aké Strediska obecnstvu zapríčiňujú *tu lživou ich bájkou, že ony na čisto altruistickom základe pracujú bez všetkého ošohu!* Zakiaľ im obecnstvo verilo, jednotlivci mohli si v nich milliony zarábať, včul ale, keď už klamstvá, šalbiarstva, pašovania a zdieračstvá ich odhalené sú v parlamente, obecnstvo od vlády elementárnou silou žiada, aby zo Stredisk vyprášila všetky živly, ktoré ta nepatria, ich špinavým gšeftárstvom kupectvo Uhorska kompromittujú pred celým svetom a tieto ustanovizne postavila na opravde altruistický základ kresťanský, bo ony len tak osožiť môžu krajine a ľudu.

Kresťanskej Soc. Lud. strany robotnícka deputácia u finančného ministra.

Ku Kresťanskej Soc. Ludovej strane priznávajúci sa robotníci štátnych dielni strojových vo štvrtok, 13. júna v obrovskom počte dostavili sa u finančného ministra, aby od neho žiadali zvýšenie dennej mzdy a vôbec uľavenie ich ťažkého polozenia.

Početní členovia robotníkov Kresťanskej Sociálnej Ludovej strany predpoludním o trištvrte na desiatu shromazdili sa v oblúčnej sieni krajinskej snemovne. Viedli ich dr. Alex. *Simonyi-Semadam*, dr. Alexander *Giesswein*, krajinskí vyslanci; Adam *Persian*, tajomník Kresť. Soc. Lud. strany; dr. Franc *Miklós*, Karol *Kocsán* a Ján *Székely*.

V mene predsedníctva Kresťanskej Soc. Ludovej strany deputáciu krajinský vyslanec dr. *Simonyi-Semadam* predstavil ministrovi, ktorý ku deputácii prišiel s ministerským radcom Karolom *Vajkaym*. Z poverenia deputácie Ján *Székely* ministrovi predostrel memorandum a predniesol mu požiadavky robotníkov. Odvolával sa na všeobecné veľké ťažkosti vyžitia a na to, že robotníctvo štátnych dielni strojových poľahne mzdy a zaopatrenia o veľa horšie stojí, ako robotníctvo iných podnikov súkromných. Ministra prosil, aby výdatnejším zdvihnutím mzdy so zabezpečením zodpovedného zaopatrenia v prirodzeninách ku pomoci prispel robotníctvu, ktorého zárobky v štátnych podnikoch, primerane ku zárobkom pred vojnou, zdvihnuté sú sotva o sto percentov a v žiadnom ohlade nezodpovedajú veľkým trovám terajšieho ťažkého vyžitia.

Finančný minister Alexander *Popovics* vyslovil sa, že s najväčším usozumením prijma žiadosti robotníctva, treba ale s tým rátať, že obchodné trovy štátnych dielni strojových už úplne pohltajú dosiahnutý donos. Spo-

menul aj tú okolnosť, že poľutovaniahodnej akcie istých elementov smutným následkom je značné klesnutie výkonnej schopnosti strojových dielní. Robotníctvo má nahliadnuť, že podporovanie vlastných záujmov v úzkom spojení stojí so stupňovaním výkonnej schopnosti. Známe sú mu statočné snahy predstaveného mu robotníctva a postará sa o to, aby jeho žiadosti po medze možnosti vyplnené boli. Zaopatrenie v prírodninách je veľké problémom, treba sa s ním do zápasov pustiť. V záležitosti zvýšenia mzdy pred očami treba držať finančné položenie štátu, *vzdor všetkým ťažkostiam ale postará sa o to, aby tí, čo včel k nemu prišli, neodišli s prázdnyimi rukami.*

Robotníctvo s hlučným éljenovaním prijalo toto osvedčenie ministra. *Popovics*, finančný minister a min. rada *Vajkay* za dlhší čas shovárali sa s robotníkmi.

Pochvalné účinkovanie kresťanských socialistov v Prešporke.

Kresťanskí socialisti v Prešporke neunavným ich účinkovaním cieľom ulavenia krušného osudu kresťanského robotníctva a trpiaceho ľudu pospolitého po celej krajine vzbudujú pozornosť. Preto aj o tomto, v každom ohľade pochvalnom ich účinkovaní v každom čísle podáme osobitné zprávy a zvláštne ich výkony prevedené v minulom týždni podávame v nasledovnom:

Sociálne prednášky v Prešporke. Pred zvláštne početným obecenstvom držal V. jeho prednášku P. *László*, S. J. V jeho reči nepodvrtnými dôvodami poukázal na záhubné nauky socialdemokratov o prostriedkoch plodínarstva. Za ním P. *Haverla* povedal slovenskú reč o pevnom pridržiavaní sa Slavianstva štátu uhorského. Tajomník *Tobler*, za všeobecného súhlasu prítomných, rečnil o účinkovaní miestnych červených socialistov. Po čom do kresťanského soc. spolku dalo sa zapísať 38 nových členov.

V záujme robotníctva dohánovej fabriky. Kresťanskí socialisti v Prešporke veľkú deputáciu viedli ku fõišpánovi. Tajomník *Tobler*, vodca deputácie fõišpána *Szmrecsányiho* ako komisára vlády prosil, aby robotníctvo dohánovej fabriky účastné bolo podobného rozdávania potravín, ako robotníctvo iných fabrik. Fõišpán ochotne sľúbil jeho pomoc a na druhý deň už aj prišiel do dohánovej fabriky, aby sa osobne presvedčil o tamjšom rozporení.

Agitacionálne shromaždenia. Prešporští kresťanskí socialisti letný slobodný ich čas používajú ku vidieckym agitáciám. V nedeľu, 9. júna navštívili kresťansko-sociálne robotníctvo dohánovej fabriky v *Hainburgu*, kde povedal reč tajomník *Tobler*. V nedeľu, 16. júna šli do obce *Récse* ku zorganizovaniu sa robotníctva fabriky dynamitovej. Z tejto príležitosti rečnili: farár *Rudroff*, Peter *Haverla*, robotníčka *Emma Holik* po slovensky, tajomník *Tobler* ale po nemecky.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Noví členovia Kresť. Soc. Lud. strany.

V porade Kresťanskej Soc. Ludovej strany minule vydržiavanej za vonkajších členov strany boli prijatí: Dr. *Štefan Beszkid*, verejný notár (Érsekujvár); *Štefan Gosztonyi*, statkár (Nyitraňovák); *Béla Haffner*, úradník (Budapest); *Franc Hány ml.*, hlavnomestský učiteľ (Budapest); *Béla Rolkó*, kapitulský kaplán (Esztergom); *Viktor Simonovits*, úradník (Budapest); *Tibor Szmalovszky*, tajomník ministerstva vnútra (Budapest) a *Šebast. Zettler*, kanonik (Székesfehérvár).

Z krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov v utorok, 11. júna vydržiavala zasadnutie. Finančný minister *Alexander Popovics* predostrel návrh zákona o indemnitate na štyri mesiace. Návrh ku surnému pojednávaniu doručený bol finančnému výboru snemovne.

Zasadnutie snemovne krajinských vyslancov vydržiavané 12. júna skoro zcela vyplnily interpellácie. Medzi týmito na prvom mieste vynikala interpellácia, ktorú o záhubnej náruživosti hry a zdieračstva obecnstva pri koňských dostihoch predniesol *Karol Huszár*, krajinský vyslanec Kresťanskej Sociálnej Ludovej strany. *Desider Abrahám*, krajinský vyslanec, jeho interpelláciou dopodrobna odhalil neriady a zneužívania páchané v Stredistách.

Finančný výbor snemovne krajinských vyslancov návrh zákona o indemnitate na štyri mesiace pojednával a prijal v zasadnutí 13. júna vydržiavanom.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. Z válečného novinársho stánu 15. júna večer oznámili: Naše armády dnes predpoludním na planine Sedem obcí, ako aj cez Piave vtrhly do nepriateľských čiar. Do poludnia prišla zpráva o viac ako 21.000 zajatých (Talianov, Angličanov, Francúzov). Ukoristily 300 kanónov a 1000 strojových pušiek. — Na talianskom fronte začala sa teda nová ofeúsiava a hneď v prvý deň s neočakávané veľkým výsledkom.

Západné bojište. O západnom bojišti *Wolffova* agentia z Berlína 14. júna oznámila:

Nemci od 21. marca tohto roku získali 6566 štvorcových kilometrov územia. Do tohto medzi *Montdidierom* a *Noyonom* novšie získaný priestor nie je pripočítaný. Naproti tomu antant vo veľkých bitkách pozdĺž *Sommy*, pri *Arrasi* a vo *Flandrii* za mnoho mesiacov vedel vybojovať len 561 štvorcových kilometrov územia. Počet zajatých od 31. marca, zarátajúc aj posledne pri *Matzi* dosiahnuté zdary, **zvýšil sa na 208 000 hláv.** Od 25. mája Nemci ukoristili 1050 kanónov.

Kresťania katolíci, organizujte Katoľickú Ludovú Jednotu!

Nemecký minister vojny Stein o položení na bojišti.

Nemecký ríšsky snem v utorok, 11. júna pokračoval v pojednávaní rozpočtu ministra vojny. Debattu zahájil minister vojny Stein a nastínil terajšie položení na bojišti. Medzi iným hovoril:

Starostlivo pripravený útok dediča nemeckého trónu proti Chemín des Dames 27. mája skončil sa s mohutným výsledkom. Víťazstvo následníka trónu pre antant znamená najväčšiu porážku celej vojny. Útok previedol sa páru nemajúcou, aj napredovanie v Taliansku minulej jasene prevyšujúcou rýchlosťou a útočiaci rýchlym víťazoslávnym pochodom prešli cez Aisne ku Marne. Značné častky francúzskej armády sme zbili. Takzvanej Fochovej rezervnej armády viac už niet. Nepriateľ pri ztratách v ľudských životoch aj vo válečnom materiáli utrpel ohromné ztráty. Antant začína nahliadať a uznávať svoju porážku. Už počuť u nich hlasy, že ťažkú porážku zapríčinila zrada Ruska. Antant úplne pozná vážnosť svojho položení. Verejne uznáva, že sa vo svojich spojencoch sklamal a svoj ľud potešuje americkou pomocou. Týmto chcú ľud povzbudzovať ku ďalšej vytrvalosti a marnému prelievaniu krvi. Na bojištiach sa teraz zjavily prvé americké čaty. Tieto práve tak, ako francúzske rezervy, poslali do marných protiútokov a stihol ich rovnaký osud. Druhé americké čaty sú za západným frontom. Ich počet a sila dosiaľ ďaleko zostala za očakávaním. Antant aj Taliansko prinútil zúčastniť sa boja na západnom bojišti. Nepriatelia ešte nechcú pokoj, preto ešte hovorí šabla. Lenže šabla ostala ostrá, preto s úplnou dôverou hľadíme v ústrety výsledku boja.

Operácie vo Fínsku oslobodily krajinu. Úfame, že vo Fínsku pre budúcnosť najdeme verného a spoľahlivého priateľa. Na východnej hranici Ukrajiny vedú sa vyjednávania cieľom ustálenia demarkačnej čiary. Na hranici občas ešte vzbĺknu miestne boje s nepriateľskými bandami. Vo vnútri krajiny však už položili sme základy pokojného vývinu krajiny.

Na talianskom fronte položení, odhliadnuc miestnych bojov, je nezmenené. Macedonský front veľkú časť nepriateľskej armády drží v šaku. V Palestíne opätovné útoky Angličanov za Jordán nemecké a turecké čaty hrdinsky zlomily. V Mezopotámii Angličania svoje počiatočné zdary nevedeli dostatočne podržať.

Wilson o bezžistnosti Ameriky.

Mexickí vydavatelia novín a novinári, ktorí cestujú v Spojených štátoch, navštívili aj predsedu Wilsona.

Wilson vyslovil svoju ľútosť nad tým, že mexický ľud tak málo vie porozumeť držanie sa Spojených štátov voči Mexiku, ačkoľvek Unia naproti nemu prechováva uprimné priateľstvo, nič zlého nechce urobiť proti nemu, chce mu len poslúžiť.

Pyšne hľadím v ústrety tomu času, — pokračoval

Wilson, — ktorý, úfam, že príde, keď skutkami budeme môcť dokázať, že nielen že sme nič nežiadali počnúc od začiatku vojny, lež ani nič prijať sme nie náklonní. Toto bezpodmienečne odvráti od nás upodozrenie zo sebeckosti. Jednou z prekážok, s ktorými sme sa v prvom roku vojny, pred naším pripojením sa stretali, bolo, že sme ťažko vedeli európske národy presvedčiť, že pre seba nič nechceme, že našu neutralitu nepoužijeme (!) k sebeckým cieľom a jestli sa pripojíme ku vojne, toto neurobíme preto, aby sme dosiahli hmotnú výhodu, alebo aby sme si územie zväčšili, alebo aby sme si nadobudli obchodné alebo bársjaké inakšie výhody.

Raz som v New-Yorku povedal reč, keď sme zaviedli propagandu cieľom sbierky v prospech Červeného Kríža. Vtedy som povedal, že Rusko práve tak budeme podporovať, ako Francúzsko, Anglicko alebo ako bársktorého iného nášho spojenca. My sme z Ruska nič nemohli vyhrať a ani nemáme žiadneho osohu z toho, že teraz stojíme pri Rusku, ktoré je jedným z najďalšie ležiacich národov Európy, s ktorým sme v najmenšom obchodnom spojení.

My sme náklonní dokázať svoju sympatiu voči Mexiku každým priateľským skutkom, jestli nám to vy umožníte. Dohodnime sa, že jestli daktorý z nás, rozumajúc aj Spojené Štáty, napadne politickú neodvislosť alebo teritoriálnu celistosť druhého štátu, všetci ostatní ho napadnú. Toto je tým druhom smluvy, ktorý bude základnou zásadou budúceho života národov, bo všetkým národom zabezpečí politickú neodvislosť a teritoriálnu nedotknuteľnosť. Toto je jedinou prijateľnou základnou zásadou budúceho svetového pokoja.

Pokoj môže prísť len dôverou. Kým je podozrenie, dotiaľ zrodia sa nedorozumenia a kým sú nedorozumenia, dotiaľ budú aj nepriateľstvá. Jestli vieme stvorit dôveru, tak zabezpečíme trváci pokoj.

Stav viníc.

Zprávy dozorcov vinohradníctva. Zo správ dozorcov vinohradníctva vydaných koncom mája vysvitá, že v *pešianskom okrese* vinohrady bezvadne prezimovaly. Výhľad na úrodu je dosť uspokojujúci. Víno je po 600—700 korún za hektoliter. V *prešporskem okrese* pre nedostatok uhličitej sirkoviny (szénkéneg) mnoho viníc vychodí na zkazu. Výhlady na úrodu sú priaznivé. Víno je po 700—800 korún za hektoliter. V *balassagyarmatskom okrese* vo vrchových vinohradoch révy sa vyvinuly, v piesočnatých a nižšie ležiacich viniciach révy zle pučily a flaky filloxery sa zväčšily. Cena vína poskočila. V *jággerskom okrese* (Eger) marcové mrazy narobily veľa škody. Výhľad je na strednú úrodu. Víno je po 600 do 700 kor. za hektoliter. V *míškovskom okrese* úroda bude stredná. Lanské biele víno je po 700—800 korún za hektoliter. V *kečkemétskom okrese* marcový mráz poškodil viniciam a zjavuje sa ilonda a peronospora. Výhľad na úrodu vo všeobecnosti je dobrý. Staré víno je po 750—800 korún.

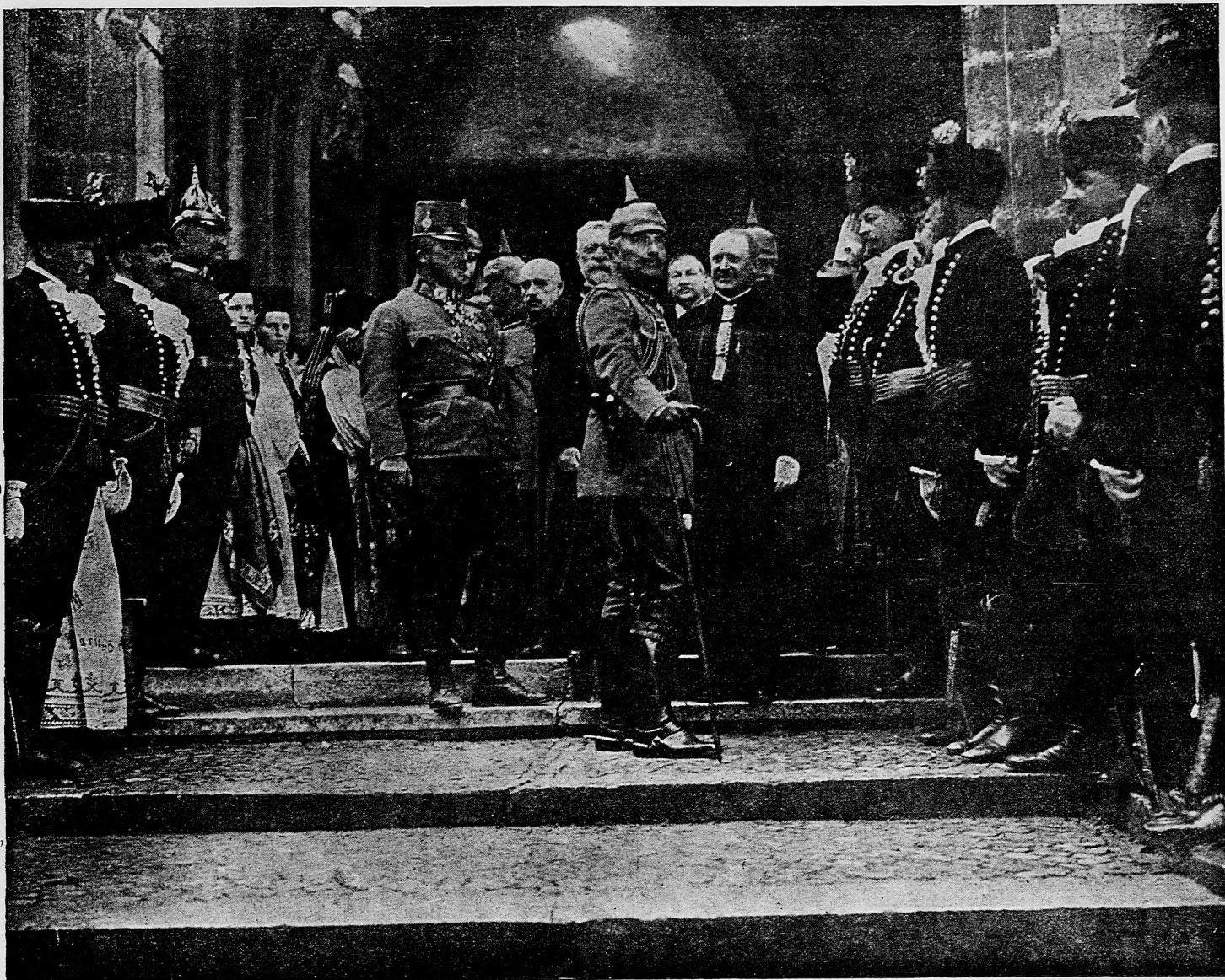
Mrazom zapríčinené škody.

Dľa telegrafičných zpráv stoličných gazdovských dozorcov a zprávodajcov, ktoré dostalo ministerstvo poľného hospodárstva, v noci so 4. na 5. júna na severných, severovýchodných a východných stranách krajiny, zvlášte v dolinách a pozdĺž riek a potokov bol mráz až do 3 stupňov dľa Celsiusa, ktorý zvlášte v strukovinách, najviac vo fazuli, ďalej v kukurici, tekviciach,

CHYRNÍK.**Dar jeho veličenstva kráľa matke 7 vojakov.**

Jeho veličenstvo kráľ cirákskej sedliacke-vdove Jozefovej Füzi, ktorá má všetkých svojich sedem synov na bojišti, daroval strieborný kríž a 500 korún. Kríž je ozdobený počiatočnými literami mena jeho veličenstva kráľa.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch za kňazov

Nemecký cisár pri vchode veľkosibínskeho kostola.

zemiakoch a záhradných siatinách, miestami aj v klasovinách a vinohradoch narobil škody. Zprávy o mraze medzi inými došli i zo stolíc tekovskej, zvolenskej, turčianskej, abauj-torňanskej, beregskej, ungskej, zemplénskej a marmarošskej. Veľkosť škody z došlých telegrafických zpráv prirodzene ešte nebolo možno ustáliť. Toto ustália len o niekoľko dní, keď ministerstvo z oškodeňých kvajov dostane podrobné zprávy.

Človek bez novín je taký, ako vojak bez zbrane.

vysvätil Edgarta Artnera, Emila Funczika, Mikuláša Janosovicsa, Karola Körpera, Franca Krebsa, Štefana Pauliho, Oskára Skrábika, Ludvika Szabóva, Jozefa Szaszineka a Arpáda Tamosa. — Ján Čiez-Csizz složil zkúšku ako profesor náboženstva. — Štefan Medlen, farár obce Berezó, vymenovaný je za dekana okresu myjavského.

Z biskupstva spišského. Pomocný biskup dr. Martin Kheberich na Turíce 495 veriacim udelil sviatosť birmovania. — Podhradský kaplán Jozef Klinovszky a ružbašský kaplán Eugen Szikora povolani sú k vojen-

skej kňazskej službe. Do Podhradia za kaplána poslaný je smižanský kaplán Jozef Jostyák. — Farársku zkúšku (synodálku) zdarma složili: Ján Viecha z Majerek, Vincent Malinay z Lipt. Sv. Križa, Andor Varsányi z Toporca a Vavrinec Tököli z Hunsdorfa.

Bývalý irský primas blahoslaveným. Pápežské konsistorium bývalého irského primasa Plunketta vyhlásilo za blahoslaveného. Z tej príležitosti prial sv. Otec v svojej reči, aby prímluvy nového blahoslaveného veľmi utrápenému Irsku slúžili ku dobrému.

Sedemdesiatročná pamiatka. 70 rokov je tomu, čo pri pozbánskej káplne verejné služby Božie sa odbavujú. Táto pamiatka, t. j. 70-ročné jubileum odbavovať sa bude v deň sv. apoštolov Petra a Pavla. Ponevác v ten istý deň vysoká cirkevná vrchnosť nariadila, aby sa sv. omša «za pokoj» obetovala; z tých dvoch príčin budú sa odbavovať služby Božie pri našej pozbánskej káplne v prítomnosti viac duchovných. Poriadok je nasledujúci: O pol 8. hod. malá sv. omša, o pol 10. hod. slávnostná, spievaná sv. omša, ktorú «za pokoj» vysokodostojný pán Jozef Kraffszky, dekan-farár vrábelský, slúžiť bude. Ten istý pán aj slovensky kázal bude; maďarsky bude kázal Ladislav Sankovits, farár z Csiffár. V druhý deň, 30. júna, tiež budú služby Božie pri tej káplne.

Na uhorský kostol pokoja obetovali: satmársky biskup dr Tibor Boromisza 2000, knieža Tasilo Festetics 1000, gróf Ondrej Csekonics 1000, ostrihomská kapitula 1000 korún.

x **Zázračné šijacie šidlo.** Veľkolepý vynález je zázračné šijacie šidlo, ktoré šití stopovania tak rýchlo šije, ako ktorýkoľvek šijací stroj a s pomocou ktorého, látky každého druhu sami si šit a opravovať môžeme. Tieto zázračné šijacie šidlá za cenu 1. kusa K. 4.90, a troch kusov K 13.50 objednať si možno u M. Swoboda, Viedeň, III/2. Hiessgasse číslo 13—49.

Detva, 10. júna.

Prosím o uverejnenie týchto pár riadkov v našom «Kreštan»-e.

Jeho veličenstvo kráľ Antona Kugyelku, detvianskeho dekana-farára a pápežského komorníka vymenoval za serenčského titulárneho opáta. Nové vyznačenie úprimnú radosť vzbudilo v srdciach detvianskych farníkov, lebo v ňom vidia odmenu ohromnej cirkevnej práce, ktorú deväť rokov koná medzi nimi dekan Anton Kugyelka. Asi 15.000 duší počítujúcu rozsiahlu detviansku farnosť tak výtečne spravuje, ako snád nikto pred ním. Dôkazom toho je to mravné precitnutie sa ľudu detvianskeho, o ktorom sa predtým už to chýrilo, že je mravne mŕtvý; teraz ale žije!

Ako horlivý, svojho povolania vedomý kňaz stará sa o duševné a telesné blaho svojich veriacich. Utešený, bohato ozdobený a zariadený chrám Boží detviansky hlasite vychvaľuje jeho horlivosť. Jeho kňazskému oku ničoho neujde: kde zbadá klesnutie mravnosti, svojím prísny, ale otcovským hlasom hneď obmedzuje zlo; kde vidí pokrok: povzbudzuje, pomáha a posilňuje. Za svojich farníkov žije a mrie. Jedine on udrža 23 laz-

nických škôl a stará sa o vyučovanie v nich. Ako predseda Gazdovského a Úverkového spolku horlivo pracuje, aby ľud aj hmotne pozdvihol a z rúk nemilosrdných dráčov vytrhol. Keď zbadal, jak hrozným spôsobom rastie vo farnosti počet válečných sirôt, zaboľelo ho jeho otcovské srdce a láska doviedla ho k tomu, aby zaviedol sbierku na sirotinec, ktorý v Detve chce postaviť a na ktorý za krátky čas len od svojich veriacich nashbieral 20.000 korún. Takto svojou starostlivosťou, horlivosťou, pracovitým a účinným životom, dobrotou a láskou získal si nielen lásku a dôveru svojich veriacich, ale aj priazeň a uznanie svojich cirkevných a svetských predstavených, ktorí chcú mu dať aspoň nejakú odmenu za namáhavú, obrovskú prácu jeho; predostreli ho jeho veličenstvu kráľovi na vyznačenie. keď niekto, tak Anton Kugyelka si toho zaslúžil. X.

Židovská otázka.

Obete methilalkoholu marmaroškého žida.

V Marmarošsigete a na okolí ešte roku 1915. hromadne ochoreli a zomreli ľudia medzi podozrivými okolnosťami. Zavedené lekárske vyšetovanie a policajné stopovanie ustálilo, že onemocnenia a smrtné pády boli následkom otrávenia sa methilalkoholom a že nebezpečný alkohol marmarošký obchodník Fischel Štern pustil do obehu. Ponevác následkom otrávenia sa týmto alkoholom 51 ľudí zomrelo a 12 veľmi ťažké popáleniny utrpelo, debrecínska kráľ. súdna tabula odsúdila teraz Šterna na jeden rok a osem mesiacov do áreštu a na 20.680 korún peňažnej pokuty.

Zázračné šijacie šidlo

ten K 4.90 šije najrýchlejšie stopujúce šití ako šijací stroj. Najlepší vynález v šití kože, roztrhaných topánok, koňského riadu pokrovcov, vrec, každého druhu látok, šiat atď. Všetko každý sám si môže opraviť. Preto aj tento vynález každému nevyhnutne je potrebný. Zaručia súčnosť upotrebenia. Cena kompletnej šijacej šidla s cverkami, 4 rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, 1 kus K 4.90, 3 kusy K 13.50. Zasiela s poštovou dobierkou M. Swoboda, Viedeň, III/2. Hiessgasse 13—49.

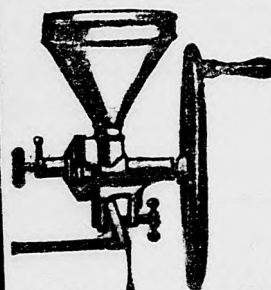
Lesný

strážca a lesný hájnik čo zloží zkúšky, dľa možnosti hneď sa prijma pre čítársku horu (v dľa Nitry).

Strojového

šlosárstva učen sa prijme. Dostane bydlo a celé zapalenie. Franc Bolyai, Budapest, Török-utca 8.

„TEXAS“ ručný mlynek k šrotovaniu.

„Texas“ rýchlo šrotujúci ručný mlynek je najlepši a najlacnejši terašej doby, šrotuje každého druhu zrná, kukuricu, pšenicu, ovos, jačmeň.

Cena 100 korún

Trovy obalenia a franko poštovej dopravy 6 korún 42 hal. — Cenník zdarma a franko. — Zasiela:

ALOIS KIRALY následníka

Alexander Király
BUDAPEST, VI., Felsőerdősor-u. 6.

Ôsma uhorská válečná požička.

Dlho prefahujúca sa vojna vyžadujúce od štátnej moci ďalšie veľké finančné podpory, cieľom riadneho zaokrútenia válečných potrieb nastala nutnosť vypustenia novej válečnej požičky. Ku zabezpečeniu trov vedenia vojny finančný minister s týmto 5 1/2 % úrokov donášajúce, od dane oslobodené rentové obligácie vypúšťa ku verejnému upisovaniu. Finančný minister teda aj z tejto príležitosti bezprostredne obracia sa ku obecnstvu.

Lehota a miesta upisovania: Lehota upisovania trvá od 12. júna záverečne do 11. júla. Miesta upisovania sú všetky štátne pokladnice, berné úrady, poštové sporiteľne a ako týchže sprostredkujúce miesta všetky poštové úrady, podobne aj všetky významnejšie peňažné ústavy krajiny.

Veľkosť obligácií: K upisovaniu vypustené obligácie 5 1/2 % úrokov donášajúcej rentovej požičky vydané sú v obnosoch 50, 100, 1000, 5000 a 10.000 korún.

Cena upisovania. Cena 5 1/2 % úrokov donášajúcej rentovej požičky pri upisovaní ustálená vlastne v 92 kor. 50 halieroch. Ohľadom ale na to, že platenie úrokov od upísanej rentovej požičky začne sa len 1. sept. 1918. a od upísania do 31. augusta 1918. pripadajúce úroky vrátané sú do ceny upísania, pri upísaní každej 100 korún obnášajúcej nominálnej hodnoty ustálená je v nasledovnom:

1. V tom páde, keď pri upísaní vyplatený je celý obnos upísanej hodnoty: a) v páde upísania od 12. júna 1918. do 27. júna 91 K 50 h.; b) v páde upísania od 27. júna 1918. záverečne do 11. júla, 91 K 70 h. — 2. Pri použití ale nižšie vysvetleného výhodného platenia v čiastkách, na celú lehotu upisovania ustálená cena je 92 K 50 halierov.

Zročenie úrokov. Úroky od válečných obligácií 100, 1000, 5000 a 10.000 korún, vyplácajú sa každoročne 1. marca a 1. septembra v pozatýmných polročných čiastkách a donášajú ročne 5 1/2 %. Od tohoto odchylné obligácie 50 korún, opatrené sú ročnými kupónami a ich prvý kupón vypláca sa 1. septembra r. 1919.

Miesta vplácania: Na požičku upísané obnosy vplácajú sa na mieste upísania a vyše ceny upísania z tejto príležitosti neslobodno žiadať ani bežné úroky, ani inej odmeny.

Výhody platenia v čiastkách: V tom páde, keď na 5 1/2 % rentovú požičku upísaný obnos neprevyšuje 100 korún, pri upísaní vyplatiť treba celý upísaný obnos. Pri upísaniach vyše 100 korún oproti vplateniu môže sa stať aj v čiastkách. V tom páde ku zabezpečeniu upísaného obnosu 10% treba vplatiť v hotových peniazoch alebo v zodpovedných cenných papieroch. Čiastice ale nasledovne majú byť platené:

Upísaného obnosu 25%	najpozdnejšie do 5. augusta 1918.
« « « «	« 24. augusta «
« « « «	« 10. sept. «
« « « «	« 23. sept. «

Z príležitosti posledného vplatenia miesto upísania složené zabezpečenie prirába, patrične zplatiť vráti.

Tlačivo k upisovaniu. Všetky k upisovaniu potrebné tlačivá bezplatne sú k dostaniu na miestach upísania. V nedostatku takého tlačiva upísanie môže sa stať aj v liste.

Vystavenie uznania vplácania a vydanie obligácií. Z príležitosti vplácania stránka upisujúca od miesta upísania dostane *pokladničné uznanie*. Čas vydania obligácií uverejnený bude ohlasom. Vydanie obligácií stane sa bezplatne na tom mieste, kde boli vydané pokladničné uznania.

Upisujúce stránky, na podelenie obligácií pofažne prípadné ich žiadosti, pri upísaní udať môžu na mieste ku tomuto cieľu udanom slovami: «Alairási nyilatkozat». V nedostatku udania takej žiadosti upísané obnosy vyslúžia v najväčších obligáciách.

Vypovedanie požičky. Uh. kráľ. finančné ministerium na vypustit sa majúcu 5 1/2 % úrokov rentovú požičku pofažne podrzuje si to právo, že pri vopred uverejní sa majúcom trojmesačnom vypovedaní požičku v nominálnej hodnote čiastočne alebo celkom vyplatiť. Vypovedanie ale nemôže sa stať v čase pred 1. septembrom 1925.

Upotrebenie vkladov. Vklady u ústavoch s vkladami sa zaoberajúci alebo u iných podobných obvodoch uložené na vkladne knižičky pred 1. augustom 1914., ako aj vklady nariadeniu *moratoriuma* podrobené, ku vyplateniu vypustit sa majúcej požičky môžu byť upotrebené — rozumie sa pri zadržaní vyjednanej lehoty vypovedania,

Ti, čo ku vyplateniu upísaného obnosu ich vklady zamýšľajú upotrebiť, upísanie požičky previesť majú u toho ústavu alebo prostredníctvom toho obvodu, u ktorých ich vklady sú uložené.

Zvláštna výhoda pri ôsmej válečnej požičke. Prítomne vypustit sa majúce 5 1/2 % úrokov rentové obligácie upotrebiť možno ku vyplateniu dane, ktorá vyrúbená má byť od válečného zisku, keď na to pofažná predloha, po ústavnom jej pojednávaní, stane sa zákonom.

Pri platení dane od válečného zisku obligácie — ohľadom na to, že pri ustálení ceny upísania rátané sú aj bežné úroky a ohľadom na to, že miesta upísania, stránkam obyčajne nahrádzajú päťdesiat halierov odmeny, každú 100 korún nominálnej hodnoty obligáciu v upísanej cene K 92:50, dodajúc k tomu 50 halierov, ráta, budú v 92 korunách.

Udelovanie požičiek pri ľavných úrokoch ku upisovaniu vypustit sa majúcej obligácií. Na vypustit sa majúce obligácie Rakúsko-Uhorská Banka a Uh. Kráľ. válečná požičková pokladnica, pri zaviazaní (lombardovaní) obligácií ako ručného zálohu, do 7 % nominálnej hodnoty upísaného obnosu poskytujú požičky vždy dľa úrokomeru pri zmenkách zvyčajného.

Od požičiek v povyšudanej lehote vyplatených a dokázane ku cieľu vyplatenia upísaných obnosov slúžiacich, na žiadosť stránky, miesto pri zmenkách vždy zvyčajného úrokomeru, zabezpečuje sa 5% úrokov ročný úrokomer. Okrem toho pri vyšopísaných modalitách, tým, čo dokážu, že behom vplatených, v terajšom vyzvaní k upisovaniu obsažených termínov, cieľom značenia ku upisovaniu vypustit sa majúcej válečnej požičky u iného úverkového ústavu (banky, sporiteľne, úverkového družstva atď.) alebo bankového obvodu zdvihli požičku, nazpät splatenie tej čiastky tejto požičky, ktorá pri predostretí ich prosby dokázane není ešte vyplatená, na ročný 5% stály úrokomer poskytnú novú požičku a aj pri predĺžení tejto požičky úroky budú rátať dľa stáleho ročného 5% úrokového úrokomeru. Tieto výhody vzťahujú sa na dobu dočasne predĺženého privilegia Rakúsko-Uhorskej Banky, vláda ale postará sa o to, aby tiež aj po vypršaní dočasne predĺženého privilegia vyšudanej Banky s platnosťou do 30. júna 1924. skrze notovú banku alebo iný vládou označený ústav poskytnuté boli.

Na žiadosť upisovateľov vydať majúce sa obligácie, so zamenením kupónov poverené úradné, zameňujúce miesta, do 31. dec. 1919, bez všetkých trov budú ochraňovať a manipulovať.

Zdarma dostane každý na požiadanie

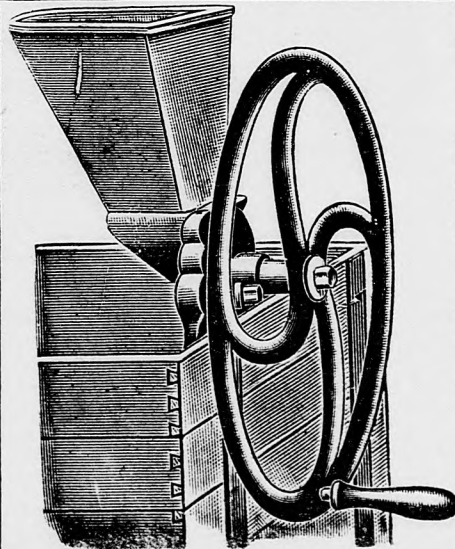
môj hlavný cenník o hodinách, zlatom a striebornom tovare a o hudobných nástrojoch, husle za K 14.—, 20.—, 25.— a vyše Dobré harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—, 3 radové K 200.—, 240.—, 280.— Zámienka dovolená alebo navrátenie peňazí. Rozposiela na poštovú dobierku alebo na vopred poslaný obnos vyzovný dom **Ján Konrad** cis. a k. dvorný zásielca Brúx číslo 1817. (Čechy.)

8 halierov

za poštovú dopisničku stojí Vas môj hlavný cenník, ktorý Vám na požiadanie zdarma pošle prvá dielňa hodin **Ján Konrad**

cis a k. dvorný zásielca Brúx 1 B. Číslo 1818. Nickel alebo ocelové hodinky K 30.—, 35.—, 40.—, armádne radium hodinky K 25.—, 3'. Hodinky s dvojitou pokrývkou z bieleho kovu a Gloria striebra K 40.—, 45.—, v goldin zátvorke K 37.—, 43. Budičky a stenové hodiny vo veľkom výbere. Zásielky s poštovou dobierkou. Zámienka dovolená alebo navrátenie peňazí.

Zázračný ručný mlynek k šrotovaniu.

Najlepší a najnovší ručný mlynek k šrotovaniu. Každého druhu zrna, kukuricu, pšenicu mele v naj-fajnejšiu múku.

Cena každého kusa 114 K

so zaobalením a franko zásielkou.

Zasiela:

Henrik Faludi a Spoločník
Budapest, V., Akadémia-utca 1.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednaní pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierkou.

LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

Skabiform-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na príbhu K 3.—, veľký tegel K 5.—, rodinná dávka K 12.— Adresa K objednaníu :

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

PEHY.

Ku odstráneniu pehov potrebujú všeliake prostriedky. Všetky tieto prostriedky zasladajú sa na tej istej zásade, totiž aby pehy upotrebovaním týchto prostriedkov sta y sa bledšími. Takéto upotrebovanie ale není v poriadku. Jestli pehy celkom chceme odstrániť, vtedy není dost na tom, aby pehy byly bledšie bo oni zastavením upotrebovania týchto prostriedkov znovu sa zjaví. Preto tieto celkom treba zničiť. Odstránenie pehov, flakov a pukov up ne dosiatnat možno jedine upotrebovaním prostriedku **Santo creme**. Tvár každodenne potieme Santo cremom a potom umyjeme Santo Piacnom. Pehy celkom zmiznú a miesto nich vidno peknú ružovobiele farbu kožu tváry. Táto creme zhotovuje sa úľa úpravy dr. Hager profesora university, je zákonom chránená, zcela neškodná a jedinký istotne účinkujúci prostriedok. **Cena 5 kor., poštou franco 5.95 kor.** Ku každej škatule pripojuje sa úprava upotrebovania a jedna škatulka práderu. Diskretne rozposielanie, pri zaslaní obnosu v kolkoch, poštovou poukázkou alebo s poštovou dobierkou.

J. Kukla, Praha, Perlová-ulica 73.

V Budapešti k dostaniu v lekárni Ladislava Szold V., Báthory-utca 18.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brađe dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným osedivením

Cena teglika : 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

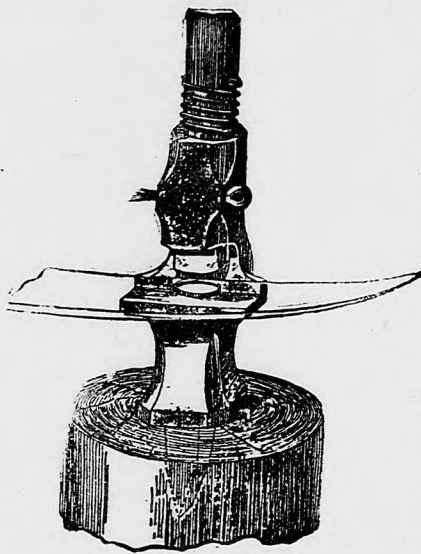
ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Prostriedok ku
rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkého času narastú od neho bujné vlasy a prekazí výpadávanie vlov, ochráni pred časným osedivením, behom mesiaca skvelý výsedeok. Cena 10 a 15 K. Poštové trovy 1.60 K.

BOTAR C. REGINA. Budapest, Erzsébet-körút 34.

Najlepší a najdokonalejší stroj kúvania kosa.

Jednu kosu bár aj dieťa alebo žena za 5 minút kupotrebeniu hotovo môže nakuf. Není tupej alebo štrbavej kosa! Veľké uspokorenie času! Cena s úpravou upotrebenia

10 korún.

Jediné nákupné miesto

SOHR PÁL
sklad ocelového tovaru
Somogysszil.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosa.

Nikto nikdy nemal lepšej kosa, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Neľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požehnávať bude. Tieto kosa už od 54 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **«Bazilika zlatej kosa»** s poštovou dobierkou :

65	70	75	80	85	90	95	100	110	cm.
Cena 7.80	7.80	8.—	8.20	8.40	8.60	8.80	9.30	9.90	Korún

Zvláštne pre sberateľov kôs! Pri kúpe každých 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov už my znášame poštové strovy! 1 kus diamant ocelového kladivka 2.80. 1 kus nosidla ocielky 1.30. 1 kus stroja ku klopaniu kosa 7.50. K odporúčaníu je úim skorej objednať si kosa, bo pozdejšie soľva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Josef Marosi a Syna Esztergom, 15. úislo. 54-ročná osada na kosa a veľký obchodný dom.**

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, poneváč stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.

Dobrý nástroj, polovica práce.
Objednajme si ohnivého ostria

Sarkan-kosa

Za každú kosu 3 ročná záruka. Nezodpovedná kosa bezplatne zamení sa za dobrú. (Zo zkúsenosti ale vieme, že medzi 100 kusami ani jedna není zlá.) S kosou, ohnivého ostria po jednom naostrení možno kosíť aj na 150—200 krokov. Jedno klopanie dostatočné je na viacej dní. Ohnivého ostria **Sarkan-kosa** rozposiela sa vyklopaná a vyprobovaná, netreba ju dať kováčovi, hotová je do roboty.

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110	centm.
9.—	9.10	9.20	9.40	9.60	9.80	10.—	10.20	10.50	11.—	korún.

Prvoriadna ocielka 80 halierov. Striebornej ocele kladivko 4.20. Striebornej ocele nákovka 3.80 K Duplovaná obrúčka na kosu 1.20 K. Zomancovaný držiak kosa :— K. Sroj na klopanie kosa zázračný nástroj 10.— K.

Sohr Pál, Sárkány-kasza székiúldési központ Somogysszil 40.